

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Põllumajandusministri 25. juuni 2014. a määruse nr 63 „Nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide täpsustatud loetelu, mille puhul peab käitleja esitama majandustegevusteate või mille puhul peab käitlejal olema tegevusluba” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määruse „Põllumajandusministri 25. juuni 2014. a määruse nr 63 „Nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide täpsustatud loetelu, mille puhul peab käitleja esitama majandustegevusteate või mille puhul peab käitlejal olema tegevusluba” muutmise” eelnõu (edaspidi *eelnõu*) on välja töötatud toiduseaduse § 7 lõike 3 ja § 8 lõike 3 alusel. Eelnõu on seotud toiduseaduse muutmise seaduse eelnõuga 228 SE, mis on menetlemisel Riigikogus.

Põllumajandusministri 25. juuni 2014. a määrusega nr 63 „Nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide täpsustatud loetelu, mille puhul peab käitleja esitama majandustegevusteate või mille puhul peab käitlejal olema tegevusluba“ (edaspidi *määrus nr 63*) on jagatud käitlemisvaldkonnad vastavalt käideldavale toidugrupile ja tehtavale tegevusele kaheks – käitlemiseks on vaja taotleda tegevusluba või käitlemise alustamiseks piisab majandustegevusteate esitamisest toiduseaduse §-de 7 ja 8 kohaselt. Määruse lisades toodud andmed kantakse söödaseaduse § 23 alusel asutatud riigi toidu ja sööda käitlejate registrisse.

Eelnõu eesmärk on viia määrus kooskõlla toiduseaduse muutmise seadusega (228 SE) tehtud muudatustega ning parandada kehtiva määruse lisades toodud loetelusid. Normitehnilistel põhjustel esitatakse mõlemad lisad uuesti terviktekstina.

Eelnõu on ette valmistanud Maaeluministeeriumi toiduohutuse osakonna toidu keemilise ja bioloogilise ohutuse büroo peaspetsialist Katrin Kempfi (tel 625 6276; katrin.kempi@agri.ee) ja toidu üldnõuete büroo peaspetsialist Annika Leis (tel 625 6271; annika.leis@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Diana Rammul (tel 625 6259; diana.rammul@agri.ee) ja keeleliselt toimetas eelnõu sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165; leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse määruse nr 63 lisasid 1 ja 2, milles on toodud nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide täpsustatud loetelud, mille puhul peab käitleja esitama majandustegevusteate või taotlema tegevusluba. Selguse huvides asendatakse mõlemad lisad uue terviktekstiga. Lisades toodud loetelud on aluseks riigi toidu ja sööda käitlejate registris toodud käitlemisvaldkondade ja toidugruppide valikutele.

Toiduseaduse muutmise seaduse eelnõu § 1 punktide 2 ja 3 jõustumisel asendatakse loakohustus teatamiskohustusega mitteloomse toidu ja liittoidu käitlemisel, loomse toidu käitlemisel jaekaubandusettevõttes, sealhulgas toitlustusettevõttes, ja põhiliselt elamiseks kasutatavas käitlemiskohas, kui tegevus on marginaalne, kohaliku ulatusega, piiratud ja vastab jaekaubanduse mõistele, toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu ladustamisel jae- või hulgikaubandusettevõttes, kui ladustamine on ainus tegevus (ettevõttele kehtivad siiski temperatuurinõuded Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 853/2004 III lisast), ning toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu käitlemisel jaekaubandusettevõttes. Tegevusloakohustuse asendumisel teatamiskohustusega ei muutu ettevõttele kehtivad

hügieeninõuded, mis peavad olema täidetud enne majandustegevuste esitamist. Määruse (EÜ) nr 853/2004 artikli 4 lõike 2 kohaselt on tegevusloa kohustus ettevõtetal, kus käideldakse loomset toitu ja kellele on sätestatud nõuded nimetatud määruse III lisas.

Seoses tegevusloa kohustuse asendamisega teatamiskohustusega täiendatakse määruse nr 63 lisa 1 järgmiste käitlemisvaldkondadega: „mitteloomse toidu ning mitteloomset toitu ja loomset toitu sisaldava toidu (edaspidi *liittoit*) käitlemine“, „toidu pakendamine“ koos alamkäitlemisvaldkonnaga „muu kui enda valmistatud toidu pakendamine eesmärgiga turustada toit teisele käitlejale“ ning toidugruppidega „mitteloomne toit, liittoit“ ja „mesi, mesindussaadus“, „toidu külmutamine“ koos alamkäitlemisvaldkonnaga „muu kui enda valmistatud toidu külmutamine eesmärgiga turustada toit teisele käitlejale“ ning toidugruppidega „mitteloomne toit, liittoit“ ja „mesi, mesindussaadus“, „toitlustamine“ koos alamkäitlemisvaldkondadega „toitlustamine, välja arvatud toitlustamine või toitlustusteenuse osutamine koolieelses lasteasutuses, põhikoolis, gümnaasiumis, tervishoiu- ja hoolekandeaasutuses, kinnipidamisasutuses ning Kaitseväes“, „toitlustamine ajutises käitlemiskohas“ ja „toitlustamine teisaldatavas vahendis või kohas“. Lisa 1 käitlemisvaldkonda „jaekaubandus“ täiendatakse alamkäitlemisvaldkondadega „toidu valmistamine, kui toitu turustatakse üksnes tarbijale“, „loomse toidu käitlemine, kui seda tarnitakse ka enda jaekaubandusettevõttesse või üksnes teisele jaekaubandusega tegelevale käitlejale ning tarnimine on marginaalne, kohaliku ulatusega ja piiratud“, „põhiliselt elamiseks kasutatavas käitlemiskohas loomse toidu valmistamine, kui seda tarnitakse enda jaekaubandusettevõttesse või üksnes teisele jaekaubandusega tegelevale käitlejale ning tarnimine on marginaalne, kohaliku ulatusega ja piiratud“, „toidu valmistamine, kui toitu turustatakse ka teisele käitlejale“ koos toidugrupiga „mitteloomne toit, liittoit“, „jaekaubandus ajutises käitlemiskohas“ ja „jaekaubandus teisaldatavas vahendis või kohas“ koos toidugrupiga „eritemperatuuri vajava toidu turustamine“ ning alamkäitlemisvaldkonda „toidu jaekaubandus“ täiendatakse toidugrupiga „eritemperatuuri vajav toit“ koos alamtoidugruppide loeteluga. Lisa 1 käitlemisvaldkonna „hulgikaubandus“ alamkäitlemisvaldkondi „muu kui enda valmistatud toidu ladustamine eesmärgiga turustada toit teisele käitlejale“ ja „toidu vahendamine eesmärgiga turustada toit teisele käitlejale, sh e-kaubandus või postikaubandus, v.a vabasse ringluse lubamine, eksport“ täiendatakse toidugrupiga „eritemperatuuri vajav toit“ koos alamtoidugruppide loeteluga. Sama lisa käitlemisvaldkonda „mee käitlemine“ täiendatakse alamkäitlemisvaldkondadega „pakendamine pakendamiskeskuses“ ja „meepõhise toote valmistamine töötlemisettevõttes“ koos toidugruppide loeteluga.

Võrreldes määruse nr 63 lisaga 1 jäetakse välja käitlemisvaldkond „eramus toitlustamine“. Kuna määruse nr 63 lisa 1 täiendatakse käitlemisvaldkonnaga „toitlustamine, välja arvatud toitlustamine või toitlustusteenuse osutamine koolieelses lasteasutuses, põhikoolis, gümnaasiumis, tervishoiu- ja hoolekandeaasutuses, kinnipidamisasutuses ning Kaitseväes“, mis hõlmab ka eramus toitlustamist, siis puudub vajadus säilitada käitlemisvaldkond „eramus toitlustamine“.

Määruse nr 63 lisa 1 käitlemisvaldkonna nimetus „Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa III peatükis nimetatud põhiliselt eraelamuna kasutatavas käitlemiskohas (edaspidi *eraelamu*) toidu valmistamine, v.a loomse toidu valmistamine eesmärgiga turustada see teisele käitlejale“ asendatakse nimetusega „põhiliselt elamiseks kasutatavas käitlemiskohas toidu valmistamine, kui loomset toitu ei tarnita enda jaekaubandusettevõttesse ega teisele käitlejale“. Käitlemisvaldkonna sõnastus viiakse vastavusse toiduseaduse muutmise seaduse eelnõu § 1 punktiga 7, millega täiendatakse toiduseaduse § 26 lõigetega 3¹–3⁴. Käitlemisvaldkond „põhiliselt elamiseks kasutatavas käitlemiskohas toidu valmistamine, kui loomset toitu ei tarnita enda jaekaubandusettevõttesse ega teisele käitlejale“ toidugruppide loetelust jäetakse välja valikud „hakklihast lihavalmistis“ ja „idandid“. Toidugrupi „hakklihast lihavalmistis“ puhul on tegemist lihavalmistisega ning tõhusa järelevalve korraldamiseks piisab toidugrupist „liha, hakkliha, lihavalmistis ja lihatoode“. Komisjoni määruse (EL) nr 210/2013, idusid tootvate ettevõtete tunnustamise kohta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr

852/2004 (ELT L 68, 12.03.2013, lk 24–25), artikli 2 kohaselt peab idusid tootval ettevõttel olema tegevusluba. Lisas 2 on nimetatud valdkonnas tegevusloa taotlemiseks olemas käitlemisvaldkonna „mitteloosse toidu ja liittoidu käitlemine“ juures toidugrupp „idandatud seemned, idandid“.

Määruse nr 63 lisa 1 käitlemisvaldkonna „toidu pakendamise“ toidugrupist „mitteloosse toit, liittoit“ jäetakse välja alamtoidugrupp „töötlemata ja muutmata kujul puuvili, köögivili ja marjad“, kuna toiduseaduse muudatusest tulenevalt on nimetatud alamtoidugrupp hõlmatud toidugrupiga „puu-, köögivili, marjad“, seetõttu ei ole nimetatud käitlemisvaldkonna juures eraldi eelnimetatud alamtoidugruppi vaja loetleda.

Määruse nr 63 lisa 1 käitlemisvaldkonda „toidu pakendamise“ täiendatakse toidugrupiga „muu loomne saadus“ koos alamtoidugrupiga „putukad“. Alamtoidugrupi „putukad“ lisamine on vajalik seoses Euroopa kohtu 01.oktoobri 2020. a otsusega kohtuasjas C-526/19, mis käsitles küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. jaanuari 1997. aasta määruse (EÜ) nr 258/97 uuendtoidu ja toidu uuendkoostisosade kohta (EÜT 1997, L 43, lk 1; ELT eriväljaanne 13/18, lk 244) (edaspidi *määrus (EÜ) nr 258/97*), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 596/2009 (ELT 2009, L 188, lk 14), artikli 1 lõike 2 punkti e. Kohtu otsuses jõuti järeldusele, et määruse (EÜ) nr 258/97 artikli 1 lõike 2 punkti e tuleb tõlgendada selliselt, et tervetest loomadest koosnevad toiduained, mida sellistena toiduks tarbitakse, sealhulgas terved putukad, ei kuulu nimetatud määruse kohaldamisalasse. Enamik Euroopa Liidu liikmesriike ja ka Eesti pidasid enne kohtu selgitust putukaid uuendtoiduks ka määruse (EÜ) 258/97 kohaselt, kuna neid ei ole enne 1997. aastat Euroopa territooriumil laialdaselt toiduks kasutatud. Nendes liikmesriikides ei olnud putukate toiduks tootmine ja tarbimine lubatud. Kohtuotsuse kohaselt olid need Euroopa Liidu liikmesriigid, kes lubasid terved putukad turule enne 1. jaanuari 2018 aastat, määrust (EÜ) 258/97 õigesti tõlgendanud. Enne 1. jaanuari 2018 aastat Euroopa Liidu liikmesriikides turul olnud putukaliikide kohta tuli esitada uuendtoidu ohutuse hindamise taotlused Euroopa Toiduohutusametile (EFSA) enne 1. jaanuari 2019 aastat. Neile putukaliikidele kehib üleminekuajal, mis kestab seni kuni Euroopa Komisjon on EFSA arvamustele tuginedes nende putukaliikide kohta vastu võtnud turule lubamise või keelamise otsused. Need putuka liigid on: toakilk (*Acheta domesticus*), mardika liigi *Alphitobius diaperinus* vastsed, meemesilase nukud (*Apis mellifera*), kilk (*Grylloides sigillatus*), kärkse liigi *Hermetia illucens* vastsed, rändtirts (*Locusta migratoria*), kõrbetirts (*Schistocerca gregaria*) ja hariliku jahumardika vastsed (*Tenebrio molitor*). Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2015/2283 (ELT L 327, 11.12.2015, lk 1–22), millega tunnistati kehtetuks ja asendati määrus nr 258/97 alates 1. jaanuarist 2018, on selgelt välja toodud, et terved loomad, sealhulgas terved putukad, kuuluvad määruse 2015/2283 kohaldamisalasse (määruse 2015/2283 põhjendus 8 ja artikli 3 lõike 2 punktid a ja v).

Määruse nr 63 lisa 1 täiendatakse käitlemisvaldkonnaga „putukate käitlemine“ koos alamkäitlemisvaldkondadega „putukate tapmine ja töötlemine töötlemisettevõttes“ ja „putukatest toidu valmistamine“. Käitlemisvaldkonna „putukate käitlemine“ lisamine on vajalik kuna ka Eesti tootjatel on võimalik üleminekuajal kasvatada ja tappa ning kasutada terveid putukaid ja tervetest putukatest toodetud putukajahu erinevate toodete valmistamiseks. Alamkäitlemisvaldkond „putukatest toidu valmistamine“ hõlmab terveid putukaid tervetest putukatest toodetud putukajahu ning seda sisaldavate toodete, välja arvatud liittoit, valmistamist. Liittoidu valmistamisel teavitatakse käitlemisvaldkonnast „mitteloosse toidu ning liittoidu käitlemine“.

Määruse nr 63 lisast 1 jäetakse välja alamkäitlemisvaldkondade „toitlustamine, välja arvatud toitlustamine või toitlustusteenuse osutamine koolieelses lasteasutuses, põhikoolis, gümnaasiumis, tervishoiu- ja hoolekandetasutuses, kinnipidamisasutuses ning Kaitseväes“, „toitlustamine ajutises käitlemiskohas“, ja „toitlustamine teisaldatavas vahendis või kohas“.

toidugruppide ja alamtoidugruppide loetelud, kuna tõhusa järelevalve korraldamiseks piisab eelnevalt nimetatud alamkäitlemisvaldkondadest.

Määruse nr 63 lisast 1 jäetakse välja alamkäitlemisvaldkonna „jaekaubandus“ toidugrupid „kuumana serveeritav jook“ ja „pakendatud jäätis“. Toiduseaduse muudatusest tulenevalt on nimetatud toidugrupid hõlmatud sama alamkäitlemisvaldkonna toidugrupi „eritemperatuuri vajav toit“ alamtoidugrupiga „kuumalt säilitatav toit“ ja „külmutatud toit“.

Määruse nr 63 lisast 1 jäetakse välja alamkäitlemisvaldkondade „jaekaubandus ajutises käitlemiskohas“ ja „jaekaubandus teisaldatavas vahendis või kohas“ toidugrupid „jahutatud pakendamata toit“, „jahutatud pakendatud toit“, „kuumalt säilitatav toit“ ja „külmutatud toit“, kuna puudub vajadus toidugruppe täpsustada. Tõhusa järelevalve korraldamiseks piisab eespool nimetatud käitlemisvaldkondade alamkäitlemisvaldkondadest „eritemperatuuri mittevajava toidu turustamine“ ja „eritemperatuuri vajava toidu turustamine“.

Määruse nr 63 lisa 1 käitlemisvaldkondade „toidu pakendamine“, „hulgikaubandus“, „mitteloomse toidu ja liittoidu käitlemine“ ning „toidu külmutamine“ alamtoidugruppidest jäetakse välja alamtoidugrupid „imiku-, väikelapsetoit“, „kehakaalu alandamiseks ettenähtud päevase toidu asendaja“, „meditsiinilisel näidustusel kasutamiseks ettenähtud toit“ ja „ravitoit“. Nimetatud alamtoidugruppide puhul on tegemist eritoiduga. Alamtoidugrupp „eritoit“ on eelnevalt nimetatud käitlemisvaldkondade alamtoidugruppide hulgas esitatud.

Määruse nr 63 lisa 1 käitlemisvaldkonna „hulgikaubandus“ alamtoidugrupi nimetus „loomne saadus“ asendatakse nimetusega „muu loomne saadus“. Loomse saaduse all käsitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erieeskirjad (ELT L 139, 30.04.2004, lk 55–205), I lisa punktis 8.1 sätestatud loomset toodet. Kuna alamtoidugruppide hulgas on nimetatud erinevaid loomseid saadusi, siis täpsustatakse alamtoidugrupi nimetust selguse huvides.

Määruse nr 63 lisa 1 käitlemisvaldkonna „mitteloomsete esmatoodete tootmine“ toidugruppe täiendatakse toidugrupiga „idandamiseks mõeldud seemned“. Komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 208/2013 idandite ja idandite tootmiseks ettenähtud seemnete jälgitavuse nõuete kohta (ELT L 68, 12.03.2013, lk 16–18) kohaselt tuleb toidukäitlemisettevõtjatel tagada, et kõikidel tootmis-, töötlemis- ja turustamisetappidel registreeritakse idandite tootmiseks ette nähtud seemnete partiide või idandite partiide kohta jälgitavuse andmed. Idandamiseks mõeldud seemnete tootmisega tegelev toidukäitleja peab oma tegevusest teavitama pädevat asutust.

Määruse nr 63 lisa 1 käitlemisvaldkonna „Eestisse toimetamine“ alamkäitlemisvaldkonna nimetus „import“ asendatakse nimetusega „vabasse ringlusse lubamine“. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 artikkel 5 punkti 16a kohaselt kasutatakse mõistet „vabasse ringlusse lubamine“.

Määruse nr 63 lisa 2 täiendatakse toiduseaduse muudatusest tulenevalt, lisades käitlemisvaldkonna „toitlustamine“ juurde alamkäitlemisvaldkonnad „toitlustamine koolieelses lasteasutuses, põhikoolis, gümnaasiumis, tervishoiu- ja hoolekandeesutuses, kinnipidamisasutuses ning Kaitseväes“ ning „toitlustusteenuse osutamine koolieelses lasteasutuses, põhikoolis, gümnaasiumis, tervishoiu- ja hoolekandeesutuses, kinnipidamisasutuses ning Kaitseväes“. Käitlejale, kes tegeleb toitlustamisega või toitlustusteenuse osutamisega nimetatud alamkäitlemisvaldkondades, kehtib loakohustus.

Määruse nr 63 lisa 2 täiendatakse toiduseaduse muudatusest tulenevalt käitlemisvaldkonna „jaekaubandus“ alamkäitlemisvaldkondadega „loomse toidu käitlemine, kui seda tarnitakse ka enda jaekaubandusettevõttesse või üksnes teisele jaekaubandusega tegelevale käitlejale, kui tarnimine ei ole marginaalne, kohaliku ulatusega ega piiratud“ ning „loomse toidu käitlemine, kui seda tarnitakse ka teisele käitlejale, kes ei tegele jaekaubandusega“.

Määruse nr 63 lisa 2 käitlemisvaldkondadest „toidu pakendamine“ ja „toidu külmutamine“ jäetakse välja toidugrupi „liha, lihatoode“ alamtoidugruppide nimetused, kuna tõhusa järelevalve korraldamiseks piisab vaid toidugrupi nimetusest.

Määruse nr 63 lisa 2 asendatakse toiduseaduse muudatusest tulenevalt käitlemisvaldkonna nimetus „eraelamus loomse toidu valmistamine eesmärgiga turustada see teisele käitlejale“ nimetusega „põhiliselt elamiseks kasutatavas käitlemiskohas loomse toidu valmistamine eesmärgiga tarnida see enda jaekaubandusettevõttesse või üksnes teisele jaekaubandusega tegelevale käitlejale, kui tarnimine ei ole marginaalne, kohaliku ulatusega ega piiratud, või tarnimine teisele käitlejale, kes ei tegele jaekaubandusega“. Sama käitlemisvaldkonna toidugruppide kirjetest jäetakse välja nimetused „hakklihast lihavalmistis“, „hakkliha“ ja „meepõhine toode“. Toidugrupi „hakklihast lihavalmistis“ puhul on tegemist lihavalmistisega ning tõhusa järelevalve korraldamiseks piisab toidugrupi loetelus olevast nimetusest „lihavalmistis, lihatoode“. Hakkliha valmistamiseks eesmärgiga tarnida toit teisele jaekaubandusettevõttele, kui tegevus ei ole marginaalne, kohaliku ulatusega ega piiratud, või tarnimine teisele käitlejale, kes ei tegele jaekaubandusega, on vajalik tegevusluba, mille saamiseks peab hakkliha valmistamine vastama määruse (EÜ) nr 853/2004 III lisa sätestatud erinõuetele. Põhiliselt elamiseks kasutatavas käitlemiskohas ei ole võimalik nimetatud erinõudeid täita ilma käitlemisruume kohandamata. Põllumajandus- ja Toiduameti järelevalve infosüsteemi (edaspidi *JVIS*) 13. jaanuari 2021 aasta andmetel ei ole toidukäitlejatele väljastatud elamiseks kasutatavas käitlemiskohas hakkliha valmistamiseks tegevusluba. Sellest tulenevalt ei ole asjakohane nimetatud toidugruppi toidugruppide loetelus säilitada. Meepõhise toote käitlemisele tegevusloa kohustus ei kohaldu.

Määruse nr 63 lisast 2 jäetakse välja käitlemisvaldkond „väljaspool Euroopa Liidu territoriaalvett rahvusvahelisi vedusid teostava laeva varustamine Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud nõuetele mittevastava loomse toiduga“. Toiduseaduse § 8 lõike 1 punkt 8 näeb ette eraldi tegevusloa liigi ettevõttele, kus tegeletakse väljaspool Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) territoriaalvett rahvusvahelisi vedusid teostava laeva *EL*-i õigusaktides sätestatud nõuetele mittevastava loomse toiduga varustamisega. Komisjoni delegeeritud määrusega (*EL*) 2019/2124 nähakse ette, et ka *EL*-ist lahkuva laeva varustamiseks ette nähtud loomset toitu võib ajutiselt ladustada vaid liikmesriigi pädeva asutuse heakskiidetud laos, seetõttu puudub vajadus näha sellisel tegevusalal tegutsemiseks ette eraldi tegevusluba.

Komisjoni delegeeritud määrust (*EL*) 2019/2124 kohaldatakse 14. detsembrist 2019.

Eelnõu lisa 2 käitlemisvaldkonna nimetus „mittenõuetekohase loomse toidu ladustamine“ asendatakse nimetusega „transiidil oleva loomse toidu ladustamine“. Loetelus toodud alamkäitlemisvaldkonna „Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud nõuetele mittevastava ning transiidiks mõeldud loomse toidu ladustamine tollilaos või vabatsõonis“ nimetusest jäetakse välja sõnad „Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud nõuetele mittevastava ning „. Loakohustusega on hõlmatud komisjoni delegeeritud määruse (*EL*) 2019/2124 artikli 23 lõike 1 kohane ettevõtte, kus ladustatakse loomset toitu. Määruses (*EL*) 2017/625 nähakse ette loomad ja kaubakategooriad, mis tuleb piiripunktis enne nende *EL*-i sisenemist alati esitada veterinaarkontrolliks. Teatud juhtudel ja tingimustel, sealhulgas piiripunktis tehtava kontrolli soodsa tulemuse korral, lubatakse aga nende saadetiste transiitvedu läbi *EL*-i territooriumi ning selliste saadetiste üle tehakse piiripunktis üksnes dokumentide ja identsuskontroll. Samuti on lubatud ühest kolmandast riigist teise kolmandasse riiki teel olevaid ja *EL*-i territooriumi läbivaid loomsete saaduste saadetisi, sealhulgas saadetisi, mis on ette nähtud *EL*-ist lahkuva laeva varustamiseks, ajutiselt ladustada. Saadetiste jälgitavuse tagamiseks võib neid ajutiselt ladustada vaid liikmesriigi pädeva asutuse heakskiidetud laos, mis peab vastama määruses (EÜ) nr 852/2004 või komisjoni määruses (*EL*) nr 142/2001 sätestatud ja osutatud hügieeninõuetele ning nende kasutamise loa või heakskiidu peab olema andnud või määranud toll kooskõlas määrusega (*EL*) nr 952/2013.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu ettevalmistamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta (ELT L 139, 30.04.2004, lk 1–54) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erireeglid (ELT L 139, 30.04.2004, lk 55–205), nõudeid.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamise eesmärgiks ei kaasne otseselt sotsiaalseid mõjusid ega mõjusid keskkonnale, regionaalarengule, riigi julgeolekule ja välissuhetele ega kohaliku omavalitsuse korraldusele.

4.1 Kavandatav muudatus: toiduseaduse muudatustest tulenevalt riigisisese tegevusloakohustuse asendamine teatamiskohustusega teatud käitlemisvaldkondades

Toiduseaduse muudatustest tulenevalt asendatakse loakohustus teatamiskohustusega mitteloomsete esmatoodete käitlemisel, mitteloomse toidu ja liittoidu käitlemisel, loomse toidu käitlemisel jaekaubandusettevõttes ja põhiliselt elamiseks kasutatavas käitlemiskohas, kui tegevus on marginaalne, kohaliku ulatusega ja piiratud ning vastab jaekaubanduse mõistele, toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu ladustamisel jae- või hulgikaubandusettevõttes, kui ladustamine on ainus tegevus. Riigisisene tegevusloakohustus jääb alles toitlustamisele koolieelses lasteasutuses, põhikoolis, gümnaasiumis, tervishoiu- ja hoolekandenasutuses, kinnipidamisasutuses ning Kaitseväes (toitlustuskompleksides). Loomse toidu käitlemise tegevusloakohustust, mis on nõutav toiduseaduse § 8 lõike 1 punkti 1 ja määruse (EÜ) nr 852/2004 artikli 6 lõike 3 punktide b ja c alusel, ei muudeta.

4.1.1 Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: alustavad toidukäitlejad, ligikaudu 3000 käitlejat aastas.

JVIS 14. jaanuari 2021. aasta andmetel on käitlejate üldarv 16 630, kellest 8444 käitlejal ehk 51% on tegevusluba. 2020. aastal sisenes turule 3240 uut toidukäitlejat. Peamiselt alustavad käitlejad tegevust sellistes valdkondades nagu põhiliselt elamiseks kasutatavas käitlemiskohas toidu valmistamine, mitteloomse toidu ja liittoidu töötlemine, sealhulgas valmistamine, ning jae- ja hulgikaubandus. Need on kõik valdkonnad, kus alates 1. jaanuarist 2021. aastal tegevuse alustamiseks piisab üksnes majandustegevusteate esitamisest.

Kaasnev mõju: tegevusloakohustuse asendamine teatamiskohustusega mõjutab uute ettevõtete pääsu turule. Kiireneb toidu käitlemisega alustamine, sest tegevust võib alustada kohe pärast käitlemiseks vajalike nõuete, sealhulgas hügieeninõuete täitmist ja oma tegevusest teatamist eelnõus nimetatud valdkondades.

Kuigi tegevusloakohustus asendub teatamiskohustusega, peavad toiduohutuse ja -hügieeni nõuded olema täidetud enne majandustegevusteate esitamist ja käitlemise alustamist.

Halduskoormuse kirjeldus

Teatamiskohustusliku ettevõtte puhul võivad kaasneda kulud järelevalvetoimingute eest, kuna järelevalveametnikul võib kuluda pikem aeg kohapeal järelevalvetoiminguid tehes ja ettevõtjat nõustades. Pikema ajakulu tõttu võib suureneda kontrollitoimingute eest võetav järelevalvetasu. Põllumajandus- ja Toiduameti järelevalvesüsteemi andmeil oli 2020. aastal keskmine kontrollile kuluv aeg 2,38 tundi, järelevalve tunnitasu määr 2020. aastal oli 23 eurot ja 84 senti, seega on keskmise kontrolli maksumus 56 eurot ja 74 senti.

Juba tegutsevate tegevusloa- või teatamiskohustusega käitlejale ei kaasne riigisisese tegevusloakohustuse asendamisel teatamiskohustusega lisategevusi ega -kohustusi, kuna

teatamiskohustus loetakse täidetuks seaduses nimetatud tähtajal ning seetõttu ei mõjuta see nende halduskoormust.

Mõju olulisus

Mõju ulatus on keskmine, kuna mõjutab alustavaid ettevõtjaid. Tegutsevatele käitlejatele ei kaasne lisategevusi ega -kohustusi. Mõju sagedus on ühekordne, kuna käitlemisest teavitamine või tegevusloa taotlemine on ühekordne tegevus. Kokkuvõttes on selle muudatuse mõju käitlejale pigem positiivne, sest aitab vähendada halduskoormust.

4.1.2. Mõju valdkond: mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm: Põllumajandus- ja Toiduamet

Põllumajandus- ja Toiduametis on 20. jaanuari 2021. aasta seisuga 509 töötajat, nendest 144 töötab keskasutuses, 327 maakondade esindustes, 38 inimest piiripunktides, kellest 19 tegelevad piiripunktides toidukontrollidega. Toidukontrolliga (k.a toidukontrollidega piiripunktides) on seotud 178 inimest ehk 35% töötajatest.

Kaasnev mõju: tulenevalt loakohustuse asendamisest teatamiskohustusega mitteloosse toidu ja liittoidu käitlemisel, loomse toidu käitlemisel jaekaubandusettevõttes, sealhulgas toilitusettevõttes, ja põhiliselt elamiseks kasutatavas käitlemiskohas, kui tegevus on marginaalne, kohaliku ulatusega, piiratud ja vastab jaekaubanduse mõistele, toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu ladustamisel jae- või hulgikaubandusettevõttes, kui ladustamine on ainus tegevus ja toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu käitlemisel jaekaubandusettevõttes, kaasnevad muudatused Põllumajandus- ja Toiduameti sisemises töökorralduses ja protseduurides, ametnike tööülesannete hulgas ja laadis. Loakohustusega seotud muudatuste ühtne rakendamine eeldab ametnike koolitamist. Samuti on vaja täiendada juhendmaterjale. Põllumajandus- ja Toiduameti andmeil kaasuvad loakohustuse asendamisest teatamiskohustusega järgmised lisategevused: veebilehel oleva tegevusloataotluse ja majandustegevusteate näidismuutmine, veebilehe teabetekstide ja juhendite muutmine, JVIS-i tehniline administreerimine, järelevalveametnike koolitamine.

Mõju olulisus

Mõju ulatus töökorraldusele on keskmine, kuna on vaja koolitada toidujärelevalveametnikke (178 inimest), korrastada ning valmistada ette töö- ja juhendmaterjale, valmistada ette JVIS-i tehniline administreerimine ja teha muid tegevusi. Mõju sagedus on väike, kuna muudatus on ühekordne. Mõju Põllumajandus- ja Toiduameti töökorraldusele on väheoluline.

Kuna määrusel puudub oluline mõju, ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri” § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi ja esitada selle aruanne.

4.2 Kavandatav muudatus: alamtoidugrupi nimetuste „imiku-, väikelapsetoit“, „kehakaalu alandamiseks ettenähtud päevase toidu asendaja“, „meditsiinilisel näidustusel kasutamiseks ettenähtud toit“ ja „ravitoit“ asendamine nimetusega „eritoit“.

Muudatus on tehnilist laadi. Muudatusega ei kaasne kohustusi käitlejatele.

4.3 Kavandatav muudatus: käitlemisvaldkonna „mitteloosete esmatoodete tootmine“ toidugruppide loetellu toidugrupi „idandamiseks mõeldud seemned“ lisamine.

4.3.1. Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju sihtrühm: idandamiseks mõeldud seemnete esmatootjad

Kaasnev mõju: Põllumajandus- ja Toiduametit ei ole praeguseks oma tegevusest teavitanud mitte ühtegi idandamiseks mõeldud seemnete esmatootjat. Valdkonnas tegutsevate käitlejate sihtrühma ei ole võimalik määratleda, kuna Põllumajandus- ja Toiduameti andmetel ei ole tuntud huvi nimetatud tegevusvaldkonnast teavitamise vastu. Mõju sihtrühmale võib lugeda väikeseks, kuna tegevusest teavitamine on ühekordne tegevus. Muudatusega luuakse idandamiseks mõeldud seemnete esmatootjatele paremad võimalused Põllumajandus- ja Toiduametile oma tegevusest teada anda. Samuti aitab selline loetelu majandustegevust alustaval käitlejal kavandada oma tegevusi enne tegevuse alustamist.

Mõju olulisus: mõju on vähe oluline

4.3.2. Mõju valdkond: mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju sihtrühm: Põllumajandus- ja Toiduamet

Kaasnev mõju: kuna loetelus esitatud igas käitlemisvaldkonnas tegutsemisega kaasneb kindlate nõuete täitmine, siis selline käitlemisvaldkondade ja toidugruppide loetelu võimaldab Põllumajandus- ja Toiduametil toidu käitlemisel esineda võivaid riske paremini hinnata ning seeläbi korraldada tõhusamat järelevalvet toidu käitlemise kohta kehtestatud nõuete täitmise üle, mis lõppkokkuvõttes aitab paremini tagada toidu ohutust. Võib eeldada, et muudatus mõjutab Põllumajandus- ja Toiduameti ametnike tööülesandeid vähesel määral, sest eelnõus ei esitata uusi nõudeid, vaid täpsustatakse majandustegevuste esitamise nõudeid.

Mõju olulisus: mõju on vähe oluline

4.4 Kavandatav muudatus: määruse kooskõlla viimine komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2019/625

Määrus viiakse kooskõlla komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2019/625, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2017/625 looma- ja kaubasaadetiste ametliku kontrolli eeskirjadega, mida kohaldatakse läbi liidu toimuva transiidi, ümberlaadimise ja edasiveo korral, ning millega muudetakse komisjoni määruseid (EÜ) nr 798/2008, (EÜ) nr 1251/2008, (EÜ) nr 119/2009, (EL) nr 206/2010, (EL) nr 605/2010, (EL) nr 142/2011, (EL) nr 28/2012, komisjoni rakendusmäärust (EL) 2016/759 ja komisjoni otsust 2007/777/EÜ (ELT L 321, 12.12.2019, lk 73–98), mida hakati kohaldama 2019. aasta 14. detsembrist. Seoses sellega jäetakse määruse nr 63 lisast 2 käitlemisvaldkond „väljaspool Euroopa Liidu territoriaalvett rahvusvahelisi vedusid teostava laeva varustamine Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud nõuetele mittevastava loomse toiduga“ ning muudetakse nimetust „mittenõuetekohase loomse toidu ladustamine“.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju sihtrühm: Põllumajandus- ja Toiduamet

Kaasnev mõju: arvestades kavandatavaid muudatusi, võib eeldada, et see mõjutab Põllumajandus- ja Toiduameti ametnike tööülesandeid vähesel määral. Kuna uusi nõudeid ei kehtestata, vaid tehakse muudatusi käitlemisvaldkondade nimetustes, saab Põllumajandus- ja Toiduamet kasutada registris olevaid andmeid. Nimetatud muudatused on tehnilist laadi ja juba tegutsevaid käitlejaid nimetatud valdkondades ei mõjuta. Väljaspool EL-i territoriaalvett rahvusvahelisi vedusid teostava laeva EL-i õigusaktides sätestatud nõuetele mittevastava loomse toiduga varustamisega tegelevaid ettevõtteid Eestis ei ole ning ettevõtteid, kus tegeletakse mittenõuetekohase loomse toidu ladustamisega vabatsõnis või tollilaos, on 2.

Mõju olulisus: mõju on vähe oluline

Kuna määrusel puudub oluline mõju, ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri” § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too endaga kaasa lisategevusi ega -kulutusi riigieelarve vahenditest, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

Arvestades, et eelnõus ei esitata uusi hügieeninõudeid, vaid muudetakse nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide loetelu, mille puhul peab käitleja edaspidi esitama majandustegevusteate, ei too määruse rakendamine kaasa lisakulutusi ka käitlejatele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. aprillil 2021. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Sotsiaalministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Põllumajandus- ja Toiduametile, Põllumajandusuuringute Keskusele, Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning järgmistele huvigruppidele: Eesti Toiduainetööstuse Liit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eesti Hotellide ja Restoranide Liit, Eesti Jahimeeste Selts, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Lambakasvatajate Ühistu, Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liit, Eesti Leivaliit, Eesti Lihaveisekasvatajate Selts, Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus, Eesti Pagarite Selts, Eesti Põllumeeste Keskliit, Eesti Talumeiereide Liit, Eesti Tõulammaste Aretusühing, Eesti Tõuloomakasvatuse Liit, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Kihnu Maalambakasvatajate Selts, MTÜ Eesti Kalaliit, MTÜ Eesti Maaturism, MTÜ Eesti Tõulammaste Aretusühing, MTÜ Väikelinnukasvatajate Selts, MTÜ Eesti Väiketapamajade Liit.